Вищий навчальний заклад
«НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ»

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Наукове мовлення та риторика
ОНП «ЕКОНОМІКА»

Шифр за ОП	Назва	Тип	Рівень вищої освіти	Період вивчення		Кількість кредитів	Вид підсумкового контролю
				Рік, коли пропонується вивчення	Семестр		
ВК-7	Наукове мовлення та риторика	Вибіркова навчальна дисципліна	Третій (освітньо-науковий)	2	3	3	Диференційований залік

Мова навчання: українська.
Форми здобуття освіти: очна, заочна.
Види навчальних занять: лекції, семінарські заняття.
Методи навчання: словесний, пояснювально-демонстраційний, метод проблемного викладання, репродуктивний та інші відповідно до навчальних занять.
Оцінювання: поточне, підсумкове.

Мета викладання навчальної дисципліни: формування у здобувачів високого рівня культури наукового та професійного мовлення, розвиток риторичних компетентностей, уміння створювати й редагувати наукові тексти, здійснювати ефективну усну та писемну комунікацію в академічному середовищі, а також формування комунікативної активності.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК05	Здатність розв'язувати комплексні проблеми економіки на основі системного наукового світогляду та загального культурного кругозору із дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності

Спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК02	Здатність усно і письмово презентувати та обговорювати результати наукових досліджень та/або інноваційних розробок українською та англійською мовами
СК04	Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність у закладах вищої освіти.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 06	Вільно презентувати та обговорювати з фахівцями і нефахівцями результати досліджень, теоретичні та практичні проблеми економіки державною та іноземною мовами, кваліфіковано відображати результати досліджень у наукових публікаціях у провідних наукових виданнях.
ПРН 07	Застосовувати інноваційні науково-педагогічні технології, формулювати зміст, цілі навчання, способи їх досягнення, форми контролю, нести відповідальність за ефективність освітнього процесу з дотриманням норм академічної етики та доброчесності.

Засоби діагностики успішності навчання: усне опитування та участь у наукових дискусіях на семінарських заняттях, питання для поточного контролю, тести, питання для

підсумкового контролю, оцінювання результатів неформальної освіти в порядку, визначеному Положенням про порядок визнання результатів навчання набутих у неформальній/інформальній освіті; підсумковий контроль у формі диференційованого заліку, що передбачає комплексну перевірку рівня досягнення програмних результатів навчання.

Зміст навчальної дисципліни:

Тема 1. Наукове мовлення як складник професійної комунікації

Поняття наукового стилю, його ознаки та функції. Жанри наукового мовлення (стаття, тези, дисертація, рецензія). Логічність, доказовість, об'єктивність викладу. Мовні засоби наукового тексту.

Тема 2. Стилістично-практичні аспекти сучасної української літературної мови

Норми сучасної української літературної мови. Лексичні, морфологічні та синтаксичні особливості наукового тексту. Типові мовні помилки та способи їх уникнення. Культура фахового мовлення.

Тема 3. Офіційно-діловий стиль і засоби ділового мовлення

Характеристика офіційно-ділового стилю. Мовні кліше та стандартизовані конструкції. Ділові папери (заява, наказ, протокол, характеристика). Етикет ділового спілкування.

Тема 4. Культура усного та писемного мовлення

Орфоепічні, акцентуаційні, лексичні та граматичні норми. Наукові принципи орфографії та пунктуації. Публічне та академічне мовлення. Академічна доброчесність і мовна етика.

Тема 5. Основи діловодства та ведення службової документації

Правила оформлення службових документів. Стандартизація текстів. Вимоги до структури документа. Сучасні електронні форми діловодства.

Тема 6. Стилістичне редагування наукового тексту

Методи редагування текстів. Усунення логічних і мовностилістичних недоліків. Робота з термінологією. Підготовка текстів до публікації. Саморедагування як складник професійної культури.

Тема 7. Риторика як мистецтво публічного виступу

Основи класичної та сучасної риторики. Структура публічного виступу. Аргументація й переконання аудиторії. Невербальні засоби комунікації. Техніка мовлення та подолання страху виступу.

Тема 8. Формування у студентів навичок публічних виступів на заняттях з української мови

Методика підготовки академічних презентацій. Захист наукових робіт. Дебати та дискусії. Практичні вправи з розвитку дикції, логіки викладу та комунікативної впевненості.

Тема 9. Формування комунікативної активності іноземних студентів

Психолінгвістичні особливості навчання іноземних студентів. Мотивація до мовленнєвої діяльності. Інтерактивні методи навчання. Подолання мовного бар'єру в академічному середовищі.

Тема 10. Комунікативний підхід у формуванні навичок усної комунікації іноземних студентів

Сутність комунікативного підходу. Роль ситуаційного моделювання, рольових ігор, проєктних методів. Формування академічного мовлення в багатомовному середовищі. Інтеграція культурного компонента у процес навчання.

Методи навчання на лекціях: вербальний метод (лекція, дискусія, консультація, обговорення тощо); методи візуалізації (презентація, метод ілюстрації, метод демонстрацій: та інші); робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, анотування тощо); інші методи у сполученні з новітніми інформаційними технологіями та комп'ютерними засобами навчання (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо).

Методи навчання на семінарських заняттях: вербальний метод (дискусія, співбесіда тощо); метод візуалізації (презентація, метод ілюстрації (графічний, табличний, тощо), метод демонстрацій та інші); робота з навчально-методичною літературою (рецензування, підготовка реферату, есе, доповіді тощо); інші методи у сполученні з новітніми інформаційними

технологіями та комп'ютерними засобами навчання (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо); кейс-метод (вирішення ситуацій тощо); практичний, пошуковий метод.

Методи оцінювання:

Для поточного контролю: у вигляді усного та письмового опитування, фронтального опитування, тестування, написання есе (рефератів), контрольна робота (для заочної форми здобуття освіти); самостійна робота, неформальна освіта (онлайн-курси та платформи) тощо;

Для підсумкового контролю: проведення підсумкового контролю (усна та/або письмова відповідь, тестування тощо).

Засоби діагностики результатів навчання:

Поточний контроль може передбачати застосування широкого спектру форм та методів оцінювання знань, що проводиться за кожною темою.

Підсумковий контроль передбачає проведення диференційованого заліку.

Порядок оцінювання результатів навчання:

Оцінювання здійснюється за 100 бальною шкалою.
Поточний контроль та самостійна робота = 60 балів.
Підсумковий контроль = 40 балів.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Для денної форми здобуття освіти

Поточний контроль та самостійна робота - 60											Підсумковий контроль	Сума
Т1	Т2	Т3	Т4	Т5	Т6	Т7	Т8	Т9	Т10	Самостійна робота		
5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	10 балів	40 балів	100 балів

Для заочної форми здобуття освіти

Поточний контроль та самостійна робота - 60		Підсумковий контроль	Сума
Контрольна робота	Самостійна робота		
50 балів	10 балів	40 балів	100 балів

Рекомендована література:

1. *Погоріла С. Г., Тимчук І. М. Формування комунікативної активності іноземних студентів на заняттях з української мови як іноземної. Всеукраїнський науково-практичний журнал "Директор школи, ліцею, гімназії" – Спеціальний тематичний випуск "Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору". № 2. Кн. 3. Том ІІ (89). К.: Гнозис, 2020-2021, С. 255-267*
2. *Тимчук І. М. Погоріла С.Г. Особливості використання комунікативного підходу для формування навичок усної комунікації іноземних студентів на заняттях з української мови як іноземної / І. М. Тимчук, С. Г. Погоріла // Актуальні питання гуманітарних наук. 2022. Вип. 55, т. 3. С. 255-257.*
3. *Тимчук І. М. Погоріла С.Г. Формування у студентів навичок публічних виступів на заняттях з української мови (за професійним спрямуванням) / І. М. Тимчук, С. Г. Погоріла. - Наукові записки: електронне видання. Серія: Філологічні науки . 2024 . Вип. 2 (209) . С. 359-367.*
4. *Середа Н. В. Педагогічне спілкування та риторика : навч.-метод. посібник / Н. В. Середа, Т. О. Солодовник, О. А. Ігнатюк ; Нац. техн. ун-т "Харків. політехн. ін-т". – Харків : Підручник НТУ "ХПІ", 2023. – 152 с. https://repository.kpi.kharkov.ua/items/bbd8963c-41a1-4446-b358-fc9435e34d80 и*
5. *Академічна риторика та письмо : методичні рекомендації. Луцьк : Надстир'я. 2022. 44 с https://numl.org/1hfV*

6. *Василенко В. Риторична культура професійного мовлення. Курс лекцій. Навчальний посібник для здобувачів гуманітарних факультетів закладів вищої освіти. Суми: Сумська філія Харківського національного університету внутрішніх справ, 2023. 377 с* https://numl.org/1hfW

Інформація про викладача: ***Погоріла Світлана Григорівна,*** кандидат педагогічних наук, доцент.

Гарант освітньої програми:

Єрохін Сергій Аркадійович,
доктор економічних наук, професор